

«Η Παναγία ως υπέρμαχος στρατηγός του Γένους των Ελλήνων» (αρχιμ. Ιάκωβος Κανάκης, Πρωτοσύγκελλος Ι.Μ. Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως)

[/ Πεμπτουσία](#)

Αγαπητοί μου αδελφοί δεν είναι τυχαίο ότι και τις δύο ημέρες μνήμης της Εθνικής μας παλιγγενεσίας οι πρόγονοί μας τις συνέδεσαν με εορτές της Πίστης μας και συγκεκριμένα με εορτές της Παναγίας. Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου στις 25 Μαρτίου και η Σκέπη Της στις 28 Οκτωβρίου μαρτυρούν και αποδεικνύουν την ιστορική και σημαντική αυτή αλήθεια και κατ'επέκταση ερμηνεύουν την τιμητική θέση Της για το γένος των Ελλήνων.

Αν εξετάσουμε τα πράγματα από την αρχή θα δούμε ότι η Ρωμισούνη και ο Ρωμιός ταυτίζονται με την Παναγία. Είναι όμως μια σχέση αμφίδρομη, αφού για κάποιο λόγο η Παναγία δείχνει την εύνοιά Της στους Έλληνες.

Στα χρόνια τα βυζαντινά παρατηρούμε πως διασώζει και ενισχύσει τους Έλληνες. Ας θυμηθούμε το κοντάκιο «Τῆ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῶ τά νικητήρια...». Αλλά το ίδιο κάνει και αργότερα στην Τουρκοκρατία, στην Μικρασιατική καταστροφή, στην Γερμανική κατοχή μέχρι και τις μέρες μας. Εδώ διάλεξε, σε τούτο τον τόπο, να κατοικήσει και μάλιστα στην Χαλκιδική να θέσει τον θρόνο της, στο Άγιο Όρος δηλαδή, εκεί να δημιουργήσει το περιβόλι Της.

Ευγνώμονες οι Έλληνες γι' αυτό και η ευγνωμοσύνη τους αυτή εκδηλώνεται με μύριους τρόπους. Κατάσπαρτη η πατρίδα μας από ναούς και μοναστήρια αφιερωμένα σε Έκείνη. Χιλιάδες οι επωνυμίες της, ναοί μεγαλοπρεπείς και ταπεινά

εξωκλήσια αφιερωμένα όλα σε Εκείνη. Στα νησιά και στην στεριά, στην Κρήτη, στην Θράκη, στην Μακεδονία, στην Ηπειρωτική χώρα και στο Αιγαίο, παντού και πάντα, ένα καντήλι ανάβει και φωτίζει το πρόσωπό Της, λίγο λιβάνι αναδύεται ενώπιόν Της. Την ζωγραφίσανε οι πρόγονοί μας, την υμνολόγησαν οι υμνογράφοι μας, την τραγούδησαν και το καλοκαίρι για χάρη Της έχουμε νέο Πάσχα. Σε εκείνη ο δικός μας αγαπημένος Έλληνας Ευαγγελιστής Λουκάς θα προσφέρει ως άριστος αγιογράφος την μορφή Της και εκείνη θα ευλογήσει με το χέρι Της τον κόπο του, ώστε οι ιερές αυτές εικόνες που αγιογράφησε να έχουν «σκορπίσει» τώρα σε όλη την πατρίδα μας και πέραν αυτής, για να περισώζουν την κάθε πόλη και το κάθε χωριό από δεινά και απειλές. Είναι και αποτελούν αυτά τα ιερά εικονίσματα της Θεοτόκου πηγές χάριτος και ευλογίας.

Αλήθεια πόσα εικονίσματα με το Τίμιο Πρόσωπό Της! Ευαγγελίστρια, Προυσιώτισσα, Γοργοεπήκοος, Διασώζουσα, Μαλεβή, Μεγαλομάτα, Φοβερά Προστασία και τόσες άλλες ονομασίες. Μα η Παναγία δεν ήταν μόνο πάνω μας, πίσω μας, δίπλα μας, αλλά και μέσα μας. Αφιερώνουμε σε αυτήν τα ίδια μας τα σπλάγχνα, τα παιδιά μας, τα εγγόνια μας, τον ίδιο μας τον εαυτό, και δίνουμε σε αυτά το όνομά Της.

Από την καταλυτική παρουσία και προστασία της Παναγίας στα τείχη της Κωνσταντινούπολης, από την «δράση» Της στην Τουρκοκρατία, όταν χαμογέλασε στον Κολοκοτρώνη και τους άλλους οπλαρχηγούς, στις κρίσιμες μέρες της Επανάστασης, από την παρηγορητική παρουσία Της στους ξεριζωμένους Έλληνες του Πόντου και της Ιωνίας, από την μορφή Της ως μαυροφόρα που προστάτευε τους στρατιώτες στα πεδία των μαχών, στο Τεπελένι και σε άλλα μέρη του Αλβανικού μετώπου, τότε που την έβλεπαν μπροστά τους να εξοστρακίζει τα βόλια του εχθρού σαν ασπίδα προστασίας, από όλα αυτά, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε δύο μόνο χαρακτηριστικά περιστατικά.[\[1\]](#)

Α) Σεπτέμβριος του 1943. Οι Ιταλοί συνθηκολογούν. Μια ομάδα από κατοίκους του Ορχομενού πλησιάζουν τον σιδηροδρομικό σταθμό της Λειβαδιάς και ζητούν από τους Ιταλούς να παραδοθούν. Οι Ιταλοί αρνούνται και ενημερώνουν τους Γερμανούς οι οποίοι αποφασίζουν να κάψουν τον Ορχομενό. Συλλαμβάνουν εξακόσιους ομήρους. Λίγο έξω από τον Ορχομενό είναι χτισμένη μια παλιά Εκκλησία αφιερωμένη στην Κοίμηση της Παναγίας. Είναι μεσάνυχτα, ένα τανκ των Γερμανών περνά μερικά μέτρα από την Εκκλησία αυτή και οι Γερμανοί οδηγοί του βλέπουν μια μεγαλόπρεπη γυναίκα να τους 'Απαγορεύει να προχωρήσουν, ενώ άλλα δύο τανκς πέφτουν και ακινητοποιούνται βαλτωμένα μέσα σε διπλανά χωράφια. Ξημερώνει η 10^η Σεπτεμβρίου και ο Γερμανός διοικητής Χόφμαν ζητάει από τους κατοίκους ένα όχημα για να τραβήξει τα τανκς. Τότε συνέβη κάτι θαυμαστό! Τα

βαριά αυτά άρματα μετακινήθηκαν από το όχημα λες και ήταν άδεια σπιρτόκουτα! Ο Γερμανός διοικητής φώναξε θαύμα και ζήτησε να τον πάνε στην Εκκλησία τους. Όταν μπήκε στον ναό και αντίκρουσε την Παναγία στο τέμπλο αναγνώρισε την γυναίκα που τους εμπόδισε να προχωρήσουν. Έπεσε στα γόνατα τότε και είπε: «Αυτή η γυναίκα εμπόδισε την φάλαγγα να προχωρήσει, να την τιμάτε και να την δοξάζετε». Μετά από αυτό το γεγονός ο Ορχομενός και βέβαια με εντολή του Γερμανού απελευθερώθηκαν και οι εξακόσιοι μελλοθάνατοι». Η Παναγία προστάτεψε με τον τρόπο αυτό τους ανθρώπους.

Β) Και ένα δεύτερο μεγάλο θαύμα της Παναγίας ήθελα να σας πω που αφορά και αυτό στο έπος του 40. Πρόκειται για ένα όχι πολύ γνωστό θαύμα στην Θεσσαλονίκη κατά την διάρκεια των γερμανικών βομβαρδισμών. Έχει αξία να ειπωθεί και για το λόγο ότι δεν το περιγράφει ένας κληρικός, θεολόγος, κ.τ.λ., αλλά ένας γνωστός διανοούμενος, λόγιος, ποιητής της Θεσσαλονίκης. «Ξαφνικά εμφανίστηκαν σε καμιά δεκαριά σημεία, στο κέντρο της πόλης (Θεσσαλονίκης), εικόνες της Παναγίας στα τζάμια διαφόρων μαγαζιών. Στην αρχή μας το λέγαν και δεν το πιστεύαμε. Οι Παναγίες που εμφανίστηκαν στα τζάμια δεν ήταν ζωγραφισμένες, αλλά αχειροποίητες. Η εικόνα σχηματιζόταν στο εσωτερικό του τζαμιού, μέσα δηλαδή στην ύλη του γυαλιού, δεν ήταν ούτε από την έξω μεριά ούτε από την μέσα. Και ήταν και χρωματισμένη, αλλά με άυλα και ανεξίτηλα χρώματα... Στην αρχή μερικοί δύσπιστοι έλεγαν ότι διάφοροι έξυπνοι το σοφίστηκαν αυτό, κυρίως καντηλανάφτες, για να πηγαίνει ο λαός να προσκυνάει και να αγοράζει κεριά. Πάντως κάποιοι είχαν φέρει μανουάλια και μπορούσες να ανάψεις εκεί μπροστά στη βιτρίνα του μαγαζιού, όπου είχε εμφανιστεί η Παναγία, ένα κεριά. Αυτά διαδίδονταν για διάφορα σημεία της πόλεως... Κάποτε πήγα και εγώ και αξιώθηκα να δω την Παναγία από κοντά. Έπιανες το τζάμι και δεν έπιανες τίποτα. Αλλά η εικόνα υπήρχε. Θα έλεγες πως ήταν σαν βιτρώ, αλλά δεν ήταν ούτε βιτρώ... Ο κόσμος προσκυνούσε και ασπάζονταν την αχειροποίητη εικόνα στο τζάμι, μερικοί άναβαν και κάνα κεριά που έφερναν μαζί τους... Ήταν μια πραγματικά από τις συγκινητικότερες στιγμές του ελληνοϊταλικού πολέμου. Αν θυμούμαι καλά, οι αχειροποίητες αυτές εικόνες της Παναγίας έμειναν ένα μήνα και μετά χάθηκαν ακριβώς όπως ήρθαν. Τότε πολλοί διέδωσαν ότι η εξαφάνιση των εικόνων ήταν κακό σημάδι... θα χάναμε στον πόλεμο στην Αλβανία». [2]

Όμως μετά τα όσα είπαμε τίθεται το ακόλουθο εύλογο ερώτημα: Γιατί η Παναγία σκεπάζει και προστατεύει τόσο πολύ αυτόν τον τόπο, αυτόν τον λαό;

Γιατί ο τόπος αυτός είναι ευλογημένος, γιατί σε όποιο σημείο της χώρας και να σκάψεις θα βρεις λείψανα Αγίων ή οστά ηρώων. Γιατί αυτός ο τόπος είναι ποτισμένος με πολύ αίμα αλλά και δάκρυα μαρτύρων. Γιατί αυτός ο λαός δεν

αγάπησε ποτέ την βία και τον επεκτατισμό, γιατί πάντα αγωνιζόταν για τα ιερά και τα όσια, για αρχές και αρετές, για την ελευθερία και τις μεγάλες αξίες. Οι αγώνες του ήταν αμυντικοί και όχι επιθετικοί και όταν κάποιες φορές γινόταν το αντίθετο με τρόπο παιδαγωγικό «ὁ Θεός διὰ τῆς Θεοτόκου» συνέτιζε προστατευτικά την φυλή μας.

Θέλω να σας αναφέρω κάτι από τον Σ.Μυριβήλη το οποίο σαρκώνει και φανερώνει μέσω μιας αληθινής ιστορίας την ψυχή του Ρωμιού: «Πολύς κόσμος έτρεχε να δώσει αίμα τις ημέρες του πολέμου. Ήταν εκεί νέοι, κοπέλες, γυναίκες, μαθητές, παιδιά που περίμεναν την σειρά τους. Μια μέρα, ο επί της αιμοδοσίας φίλος μου γιατρός, είδε στην σειρά των αιμοδοτών που περίμεναν, να στέκεται και ένα γεροντάκι.

Εσύ παπούλη τί θέλεις εδώ; Ήρθα, κι εγώ, γιατρέ, να δώσω αίμα. Ο γιατρός τον κοίταξε με απορία και συγκίνηση. Ο γέρος παρεξήγησε το δισταγμό του. Η φωνή του έγινε πιο ζωηρή. Μη με βλέπεις έτσι, γιατρέ μου. Είμαι γερός, το αίμα είναι καθαρό, και ποτέ μου δεν αρρώστησα. Είχα τρεις γιούς. **Σκοτώθηκαν και οι τρεις εκεί πάνω. Χαλάλι της πατρίδας.** Μου είπαν πως οι δύο πήγαν από αιμορραγία. Λοιπόν, είπα στην γυναίκα μου, θα 'ναι κι άλλοι πατεράδες, που μπορεί να χάσουν τα παλληκάρια τους, γιατί δεν θα 'χουν οι γιατροί μας αίμα να τους δώσουν. Να πάω να δώσω κι εγώ το δικό μου. Άιντε, πήγαινε γέρο, μου είπε κι ας είναι για την ψυχή των παιδιών μας. Κι εγώ σηκώθηκα και ήρθα».[3] Γι' αυτό ευλόγησαν Ο Θεός και η Παναγία αυτόν τον λαό.

Η Παναγία αγαπά και ευλογεί αυτόν τον τόπο. Σήμερα έστω και για λίγους που την τιμούν υπερβαλλόντως ελεεί και ευεργετεί και εμάς τους υπολοίπους. Όμως η Παναγία δεν ανήκει σε κάποιον τόπο ή σε κάποιον λαό, αγρυπνεί και φροντίζει κάθε άνθρωπο που θα την επικαλεστεί σε όλη την οικουμένη. Όλοι λοιπόν που την αγαπάμε και την θέλουμε στην ζωή μας αβίαστα και φυσικά την παρακαλούμε λέγοντας: « **Τήν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς Σέ ἀνατίθημι μῆτερ τοῦ Θεοῦ φύλαξόν με ὑπό τήν σκέπην σου**».

[1] Δημητρίου Αθανασίου Πρωτοπρεσβυτέρου, *Η Υπέρμαχος Στρατηγός*, Αθήνα 2014, σ.122. 125.

[2] Ντίνου Χριστιανόπουλου, *Θεσσαλονίκη οὐ μ'έθέσπισεν- Αυτοβιογραφικά κείμενα*, Ιανός, σσ.63-65, Θεσσαλονίκη 2008

[3] Όμιλία τό 1960 στην Ακαδημία Ἀθηνῶν

Ομιλία στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου (Ταμπούρια 27-10-2017)